

tiori subintelligi, sed est sermo de diaconis et subdiaconis, qui græce *hypodiaconi* dicuntur, et ab interprete *ministri* quasi per antonomasiam appellantur, ut in principio ejusdem epistolæ notatur in primo tomo Conciliorum; de his ergo clericis ait Clemens, quod si post ordinationem contigerit proprium invadere cubile uxoris, proprio ministerio altaris priventur. Ubi autem apud Gratianum legitur: *Neque sine majoris natu auctoritate minora gerant officia, urceum sane ad altare vel calicem ne suggerant* (propter quæ verba textus ille citatur ab Antonin. et aliis) apud Clementem potius legimus: *Ostia forinsecus claudat, minora gerat officia, urceum seu calicem ad altare non sufferat*. Unde sensus est, subdiaconum non servantem continentiam etiam cum propria uxore, removendum esse ab officio altaris; permitti vero posse, ut in functionibus minorum Ordinum, his præsertim quæ extra altare fiunt, ministret; ergo ex illo textu juxta veram lectionem et intelligentiam, nihil ad rem præsentem colligitur, ut per se constat. Caput autem Vestra, licet de clericis et presbyteris mentionem faciat, tamen aperte loquitur de his, *qui divina officia peragere aut sacramenta ministrare possunt*, quales non sunt in minoribus Ordinibus constituti; præterquam quod ex illo textu, etiam pro ordinatis in sacris non satis colligitur suspensio ipso jure, ut facile legenti patebit.

9. *Secunda opinio.* — Secunda opinio principalis in hoc puncto est nullum clericum, etiam in sacris ordinatum, incurrere propriam suspensionem propter hoc crimen concubinitatis, quantumvis notorium. Hanc opinionem tenet Soto, in 4, d. 4, quæst. 5, art. 9, ad 2, et dist. 13, quæst. 4, art. 9, ubi fatetur jure antiquo latam fuisse suspensionem in hujusmodi clericos, jam vero cessasse, ne ipsi se exponant periculo majoris scandali et ruinæ, quem secutus est Medina in sua Sum., lib. 4, c. 11, § 8. Si autem ab his auctoribus quæretur jus novum, quo antiquum revocatum fuerit, nullum proferunt, sed aiunt per usum seu contrariam consuetudinem hoc jus fuisse sublatum.

10. In hac re duo sunt distinguenda, quæ in antiquis decretis videntur fuisse præcepta. Unum est ex parte clericorum in hoc publico vitio existentium; aliud est ex parte aliorum fidelium, quantum ad vitandos hujusmodi clericos in audienda eorum Missa vel aliis divinis officiis. Quantum ad primum, licet in

antiquis decretis probabile sit latam fuisse suspensionem ipso jure in hujusmodi clericos, propter textus quos prima opinio asserbat, tamen nunc verius censeo, hanc suspensionem non incurri ipso jure, quantumvis delictum sit notorium, vel per evidentiam facti, vel per sententiam, aut confessionem coram iudice. Hoc probatur optime ex usu et consuetudine Ecclesiæ, ut ex sequentibus magis constabit. Præter hoc vero videtur aperte supponi in Concil. Trident., sess. 25, c. 14 de Reform., ubi varias penas imponit hujusmodi clericis concubinariis, et priusquam aliquam incurrant, semel monendi esse dicuntur a suis Prælatibus; quod si adhuc perseverent in suo vitio, tunc privantur ipso facto tertia parte fructuum suorum beneficiorum; si vero secundæ monitioni adhuc non paruerint, omnes quidem fructus omnium beneficiorum, aut pensionum ipso facto amittunt, et ab administratione beneficiorum suspendendi dicuntur, non vero ipso facto esse suspensi. Quod si adhuc pertinaces sint, beneficiis perpetuo spoliari et ad alia beneficia indigni reddi mandantur; ac tandem si opus fuerit, excommunicationis gladio plecti; et quoad hos clericos beneficiatos nullam mentionem facit suspensionis ab Ordine, quam ipso facto incurrant. Postea vero de clericis non habentibus beneficia aut pensiones dicit: *Juxta delicti, et contumaciæ perseverantiam, et qualitatem, ab ipso Episcopo, carceris pena, suspensione ab Ordine ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis juxta sacros canones puniantur*. Hi igitur ab Episcopo suspendendi sunt ab Ordine, quando opus est; ergo juxta mentem Concilii non erant suspensi ipso jure.

11. *Etiã antiquo jure non incurrebatur suspensio ipso facto propter hoc crimen, tit. de Cohabit. cleric. et mulier.* — Ex quo probabiliter defendi posse existimo, etiam juxta antiqua jura nullam esse propriam suspensionem ipso jure latam propter hoc crimen. Nam Concilium ait hos clericos puniendos, *si opus sit, suspensione ab Ordine juxta sacros canones*; ergo supponit juxta eosdem canones non esse ipso jure suspensos. Simile argumentum sumi potest ex multis decretis de Cohabit. cleric. et mulier.; nam, cap. 2, hi dicuntur excommunicandi post tres admonitiones; in cap. vero 3 dicitur, quod Episcopus per suspensionis et interdicti sententiam debet eos arctius cogere, ut hujusmodi foeminas a se separent; in cap. vero 4 dicitur esse cogendos per suspensionem a beneficio, et si pertinaces

tuerint, etiam per privationem. Et in cap. 5 dicitur quidem de quodam clerico fuisse propter hoc crimen suspensum ab officio. Glossa vero addit, et bene, *ab Episcopo suo*, nam ex verbis sequentibus, in quibus Pontifex requirit litteras, quæ facti seriem contineant, satis constat illam suspensionem fuisse per sententiam latam. Similiter in cap. 6 dicitur hos esse interdicendos ab officio per Episcopum; ergo in omnibus his supponitur, hos non esse interdictos vel suspensos ipso jure.

12. *Ex aliis variis juribus idem ostenditur.* — Præterea ex aliis juribus, quæ citavi, non satis colligitur hæc suspensio. Nam de cap. ult. de Tempor. ordin., jam supra id ostendimus. In c. autem Vestra, de Cohabit. cleric. et mulier., non agitur de suspensione ipsorum concubinariorum, sed de obligatione aliorum fidelium ad vitandos illos in divinis mysteriis vel sacramentis; de qua statim. Et de eadem re est sermo in cap. ultim. ejusdem tituli. Quod autem ibi dicitur, concubinarium clericum esse suspensum quoad se tantum, non vero quoad alios, nisi ejus delictum notorium sit, cum eadem proportionem potest intelligi; non enim dicitur suspensus quoad se, quando delictum ejus est occultum, proprie loquendo de suspensione, quæ est censura, sed solum ex intrinseca obligatione, quam secum peccatum adducit; eadem ergo proportionem dicitur suspensus quoad alios ratione peccati publici, non ob censuram superadditam, sed ob scandalum aliorum, quod intrinsece secum affert peccatum publicum. Præterea in cap. Nullus, 32 dist., etiam est sermo de prohibitione aliorum fidelium. In c. autem Præter, eadem distinctione, hoc ipsum repetitur, et additur specialis quædam prohibitio sub his verbis: *Præcipimus, et omnino contradicimus, ut Missas non cantent, nec Evangelium aut Epistolam ad Missam legant, neque in presbyterio ad divina officia maneant, nec partem ab Ecclesia suscipiant*. Verumtamen illa poena neque ipso jure fertur; nullum enim ibi est verbum, quod hoc sufficienter indicet; neque etiam fertur contra concubinarium clericum, sed contra eum, *qui concubinam palam duxerit aut ductam non reliquerit*, quod peccatum longe gravius est, et hoc tempore multo graviori poena puniretur, quam ibi præscribitur.

13. *Cap. Si qui sunt, 81 dist.* — In cap. autem Si qui sunt, 81 dist., potius interdicti, quam suspensionis censura in hujusmodi concubenarios fertur; verba enim sunt: *In-*

terdicimus eis ex parte Dei omnipotentis, et sancti Petri auctoritate, Ecclesiæ introitum, usquedum poeniteant et se emendent; postea vero prohibetur aliis fidelibus, ne talium clericorum officium audiant, si in sua obstinatione perseverent; at interdictum ab Ecclesiæ ingressu non est suspensio, sed censura distincta, quam infra explicabimus. Non extat autem originale decretum illius constitutionis, quam ex Gregorio VII refert Gratianus, ut possimus certe colligere, quæ poena illa fuerit. Marianus autem Scotus in fine suorum Chronicorum, ut refertur etiam in 4 tom. Concil., primo refert Gregorium, Synodo facta, vetuisse juxta antiqua decreta, clericos, maxime divino muneri consecratos, mulieres habere, vel cum mulieribus habitare, etc.; inferius autem subdit: *Cum autem clerici magis eligerent anathemati subjacere, quam uxoribus carere, Papa, vel si per alios posset eos castigare, præcipit nullos audire Missam conjugati presbyteri*. In quibus verbis significatur primo, poenam illam fuisse anathema; deinde præceptum, ut alii non audirent Missam eorum, fuisse novam poenam; denique utramque latam esse in clericos conjugatos. Postea vero referens verba decreti, eodem modo, quo Gratianus, illa ponit. Itaque ex illo textu nulla suspensio propria colligi potest, et interdictum illud vel anathema sine dubio jam non est in usu. Præterea, in cap. ult., 15, quæst. 8, potius dicit Nicolaus P., *a sacerdote concubinario, quousque judicio Episcoporum reprobetur, communionem suscipi posse*; quomodo ergo inde colligi potest suspensio ipso jure lata? Denique cap. Sacerdotes, quod majorem probabilitatem præ se fert, non habet verbum, quod cogat, ut intelligamus ibi imponi poenam ipso facto incurrendam, quia verbum illud, *Non potest sacerdotis habere honorem*, sufficienter intelligitur, si dicamus fieri reum amissionis, et privationis talis honoris; maxime quia ibi additur, *secundum canonicæ institutionis auctoritatem*; alia autem jura canonica non imponunt hanc poenam ipso facto; ergo neque ibi imponitur. Unde Hugo ibi exponit, non possunt de rigore juris. In quo rigore sane non invenio decretum aliquod antiquum, ex quo sufficienter aliud colligatur. Quare mirum non est, quod nec usu, nec consuetudine recepta fuerit talis suspensio.

14. *Prima differentia primæ sententiæ rejicitur.* — Quod si hæc sententia vera est, nihil immorari oportet circa differentias adnotatas

inter auctores primæ opinionis; omnes enim supponunt aliquid non satis fundatum in jure; et ideo mirum non est, quod in eo explicando inter se non consentiant. Unde, quod attinet ad primum punctum de irregularitate, certe si illa erat vera censura suspensionis, consequenter dicendum fuisset irregularitatem contrahi, celebrando cum illa. Dicere enim suspensionem illam latam esse propter indecentiam, non propter crimen, gratis dictum est, quia nullo jure fundari potest. Nam in dict. cap. Si qui sunt, ubi fertur interdictum, evidenter fertur per modum pœnæ; et si illud esset in sua vi, dubium non esset, quin cum illo celebrans fieret irregularis. Quod autem talis irregularitas admittenda non sit, ut Covarruias, et alii censent, videtur probabilius, quia in jure nunquam insinuatur, sacerdotem concubinarium, propterea quod in eo statu ante pœnitentiam actam celebraverit, indigere peculiari dispensatione; sed simpliciter significatur post pœnitentiam peractam posse celebrare; nec distinguitur, sive ante celebraverit, sive non. Nunquam etiam visum est, ut dispensatio hujus irregularitatis postuletur; si ergo hæc irregularitas non contrahitur, signum est illam suspensionem non fuisse ipso jure latam, sed ab Episcopis ferendam.

45. *Secunda differentia improbat.* — *Rejicitur tertia differentia.* — Rursus circa aliam differentiam de tali suspensione, an tollatur ipso jure per pœnitentiam, vel necessaria sit absolutio, certe si illa fuisset vera censura, probabilius esset indiguisse absolute, juxta generalem doctrinam superius datam, quia licet aliqua censura feratur, donec quis pœniteat vel respiscat, non propterea tollitur necessitas absolute. Simpliciter vero probabilis est, non esse necessariam talem absoluteionem vel dispensationem. Et media illa via, quam Navarrus docuit, nobis non placet. Neque ex cap. penult. de Bigamis, colligitur necessitas hujus dispensationis in foro conscientie, sed quia Episcopus potest et debet hujusmodi concubinos suspendere, et impedire ab executione Ordinis, ideo ad eum spectat talem pœnam relaxare; et ideo in illo textu dicitur posse in illa dispensare, etiamsi clericus plures habuerit concubinas, quia vitium illud non inducit bigamiam, nec irregularitatem ejus. Dicitur autem Episcopus posse dispensare, vel non ferendo illam pœnam, quod fieri potest, quando sufficiens pœnitentia et satisfactio præcessit, vel illam jam

latam post breve tempus auferendo. Denique in tertio puncto differentie constat a fortiori, si suspensio illa admittatur juxta jus antiquum, probabilius admitti in solis clericis ordinatis in sacris, quam in inferioribus, ut recte probatum est, et a fortiori constat ex dictis. Quid vero dicendum sit de Episcopis, sequenti sectione dicam. Concludimus ergo prohibitionem, quam habet clericus concubinarium ad non celebrandum, non provenire ex aliqua censura Ecclesiastica, sed ex intrinseca malitia talis status. An vero irregularis fiat, vel ratione delicti, vel ratione infamie, infra in materia propria videbimus; nunc enim de propria suspensione solum agimus.

46. *An possit audiri Missa publici concubinari.* — De altera vero prohibitione, qua injungebatur fidelibus, ne Missas horum concubinariorum audirent, dubitari non potest latam olim fuisse in ordine ad correctionem et confessionem sic delinquentium, et ad exemplum aliorum, ut dicitur in cap. Vestra, de Cohabit. clericor. et mulier. Hæc autem prohibitio non oriebatur ex suspensione talium clericorum, sed fuit speciali præcepto imposita; nunc autem præceptum illud non obligat donec talis clericus sit per sententiam nominatim declaratus de tali crimine, juxta Extravagant. *Ad evitanda*, ut tetigi in tomo 3, disp. 48, sect. 4, et disp. 88, sectione ultima.

Suspensio clerici propter vitium contra naturam, an sit lata ipso jure.

47. *Rejicitur.* — Tertius casus suspensionis ipso jure assignari solet propter vitium sodomie. Quem casum tractat Covarruias, in Clement. *Si furiosus*, p. 4, § 4, n. 6, refertque plures Canonistas dicentes, suspensionem contrahi propter hoc vitium, etiamsi occultum sit, adeo ut irregularis fiat, qui post illud peccatum etiam occultissime commissum celebrat ante absoluteionem a suspensione; et cum eo sic irregulari nullum nisi Pontificem dispensare posse. Quam opinionem fatetur Covarruias ex juris rigore probari non posse; tamen ob criminis atrocitatem, et tot Doctorum auctoritatem defendendam esse. Qui tamen in confirmationem ejus affert cap. ult. de Tempor. ordin., et cap. Nisi cum pridem, § 4, de Renunciat. Sed de primo jam ostensum est, nihil probare. In alio vero textu, vers. *Propter conscientiam*, solum supponitur,

aliqua esse crimina, quæ licet occulta sint, officii executionem impediunt etiam post peractam pœnitentiam; de hoc tamen in particulari non fit mentio. Potest tamen inde sumi argumentum, quia, si aliquod vitium impedit executionem Ordinis, ergo maxime hoc. Patet consequentia, quia est gravissimum, et maxime indecens ad divinum officium exercendum. Affertur item potest cap. Ut clericorum, de Vita et honest. cleric., ubi de hoc vitio in specie est sermo, cum dicitur: *Maxime illo, propter quod venit ira Dei in filios diffidentie*; et infra subditur: *Si quis hac de causa suspensus*, etc. Verumtamen parum etiam probat, tum quia generaliter loquitur de vitio incontinentie, etiamsi de illo maxime; tum etiam quia prius dicitur, ut peccantes puniantur, et postea subditur: *Si quis autem suspensus*, utique per judicem sic punitus; non ergo inde colligitur suspensio ipso jure.

48. *Secunda sententia.* — *Improbatur.* — Est ergo secunda sententia affirmans propter hoc vitium incurri suspensionem, si est publicum, non vero si occultum. Prior pars tribuitur Navarro, cap. 27, num. 248 et 449, sed ille loquitur solum de irregularitate, quæ propter quodlibet enorme crimen publicum incurritur, de qua infra. Posset tamen hæc pars confirmari ex casu præcedenti, si verum esset concubinarium publicum esse suspensum. Sed et antecedens falsum est, et consequentia a simili in hac materia infirma. Alia ergo pars de hoc crimine occulto probatur, quia nec irregularitas, nec suspensio invenitur in jure lata ratione illius. Neque refert, quod tale crimen sit gravius, et detestabilius quam multa alia, propter quæ suspensio ipso jure lata est, quia in legibus pœnalibus argumentum a simili vel a fortiori non est efficax; nam præterquam quod sufficit voluntatem legislatoris esse limitatam, quacumque ratione motus fuerit, et non plus operari, quam velit, sæpe possunt esse plures rationes gravius puniendi ipso jure levius peccatum quam majus, vel quia frequentius, vel quia magis nocivum, etc. Multa item alia, quæ Navarr. supra de irregularitate accumulatur, efficacia sunt, et mihi videntur idem de suspensione convincere.

49. *Tertia opinio.* — Quapropter esse potest tertia opinio negans simpliciter propter hoc vitium incurri ipso jure suspensionem, sive illud publicum sit, sive occultum. Et de occulto quidem efficaciter id probatum est, videntur tamen eadem rationes procedere

de publico, quia de utroque verum est illud principium, quod propter nullum delictum incurritur ipso facto suspensio, nisi in casibus a jure expressis, quia cum jus ipsum ferre debeat talem suspensionem, necesse est, ut talis casus in jure exprimat, vel in specie talis delicti, vel saltem in genere sub aliqua communi ratione. At vero nullo ex his modis in jure fertur suspensio ipso facto incurrenda propter hoc peccatum etiam publicum; non enim fertur specificè, et sub proprio nomine, ut etiam dicti auctores sentiunt, ideoque nullum textum afferunt, qui hoc modo eorum sententiam probet. Neque etiam lata est hæc suspensio sub aliqua generali et universali ratione, quæ hoc vitium comprehendat, quia nec etiam hoc modo aliquis textus adducitur, qui hoc probet. Nam cap. ultim. de Tempor. ordin., ad summum probat suspensionem ferendam, non vero ipso jure latam, ut supra ostendi. Nec denique talis suspensio censi potest in jure lata in aliquo simili vel inferiori vitio, quia, ut dixi, pœna nunquam fertur in jure hoc modo. Unde, qua ratione in hoc crimine occulto ille modus non est sufficiens, neque ex eo sumitur argumentum efficax, ut dictum est, eadem ratione, neque in publico; est enim servanda eadem proportio, eo vel maxime, quod neque contra concubinarium publicum satis probatur hæc suspensio, ipso jure lata; ergo multo minus potest inde, quasi mediate et remote argumentum sumi ad aliud vitium.

20. *Jure antiquo non incurri hanc suspensionem propter hoc crimen etiam publicum.* — *Quam pœnam incurrat sic delinquens per constitutionem Pii V.* — *Hanc etiam pœnam incurrunr Episcopi.* — Quocirca, stando in puro rigore antiqui juris, non video sufficiens fundamentum ad asserendum, propter hoc crimen sive publicum, sive occultum, incurri suspensionem ipso jure; neque sola assertio multorum auctorum etiam gravium ad id probandum sufficit, nisi jus afferant, quod talem pœnam statuatur, cum ipsi eam imponere non valeant. Unde Leo X, in sua constitutione 11, quam in reformationem Curie edidit anno 1515, de hoc vitio solum dicit, ut laicus, vel clericus de illo convictus, pœnis per sacros canones, aut jus civile respective impositis puniatur. Quod veluti declarans Pius V, in sua constitutione 5, solum dixit: *Si clericus fuerit omnibus Ordinibus degradatus, simili pœna subjiciatur*, id est, *curie seculari puniendus tradatur*. Usque ad illud

ergo tempus non videtur poena aliqua jure ipso lata propter hoc crimen. Postea vero idem Pius V, sua constitut. 70, gravissimam poenam ipso facto incurrendam his verbis imponit: *Omnes et quoscumque presbyteros, et alios clericos seculares et regulares cujuscumque gradus et dignitatis tam dirum nefas exercentes omni privilegio clericali omnique officio, dignitate, et beneficio Ecclesiastico presentis canonis auctoritate privamus.* Quae ultima verba evidenter ostendunt vitium secundum se, et absolute, id est, sive publica notitia, aut infamia notatum sit, sive non, quia lex, quae per seipsam poenam infert, factum solum requirit ut operetur, non vero aliam famam vel notitiam, nisi ipsamet lex se limitet ad talem casum, quod in praedicta constitutione non fit. Est praeterea constitutio illa et poena universalissima quoad personas clericorum, nam de laicis nulla ibi mentio fit, ut ex ejus tenore constat. Unde licet alias declaratum sit in jure, ut Episcopi et superiores sub generali lege ferente suspensionem, vel interdictum, non comprehendantur, sub hac nihilominus comprehendi videntur, vel propter illa verba, *cujuscumque gradus, et dignitatis*, vel melius et certius, quia illa poena non est suspensio, sed irregularitas, vel certe, ut recte notat Navarrus supra, est depositio verbalis ipso jure lata; quod rarum est, et vix in uno vel alio loco in jure reperitur, ut supra dixi, neque ab alio quam a Summo Pontifice per potestatem supremam fieri potuisset, juxta ea quae superius de depositione tractavimus. An vero non obstante illorum verborum rigore necessaria sit sententia declaratoria criminis, ut in conscientia poena illa obliget, ex generalibus principiis de lege poenali petendum est.

21. *Quale debeat esse peccatum hoc ad poenam a Pio impositam incurrendam.* — At vero quoad vitium et peccatum, pro quo illa poena imponitur, nonnulla observanda sunt quantum ad forum conscientiae spectat. Primum, ut incurratur illa poena, necessarium esse, ut peccatum illud contra naturam sit in sua specie consummatum, ita ut non sufficiat quaelibet pollutio vel immunditia cum alio, nisi intercedat copula intra vas ordinarium illius delicti, quia in eo consummatur tale delictum, ut cum D. Thom. traditur, 2. 2, quaest. 154. Lex autem puniens aliquod delictum, et praesertim per censuras, vel poenas Ecclesiasticas ipso facto impositas, requirit

delictum consummatum in ea specie, ut supra probatum est. Praesertim quando lex simpliciter et absolute loquitur de illo delicto, et maxime si addat verba, et exaggerationem aliquam, quae talem delicti consummationem declarant, quod in praesenti constitutione observare licet, quae sic incipit: *Horrendum illud scelus, quo polluta fedataque civitates a tremendo Dei judicio conflagrarunt, etc.* Deinde non satis est ad contrahendam ipso facto illam poenam, semel aut iterum vitium illud committere, sed oportet habere frequenter usum seu consuetudinem ejus, quod etiam notavit Navarrus ex ponderatione illius participii, *exercentes*, quod de industria positum fuisse refert, ex testimonio ipsiusmet Datharii Matthaei Contareni, et relatione Gregorii XIII, ideoque vox illa, *exercentes*, in proprio rigore sumenda est; in quo non significat illum, qui semel aut iterum talem actum facit, sed qui frequenter et quasi ex consuetudine ita operatur, ut prudentis arbitrio dici possit exercens talem actum.

22. *Dubium triplex enodatur.* — Denique, his etiam omnibus concurrentibus, dubitat ibi Navarrus, an constitutio illa quoad hanc poenam in conscientia obliget, non quod ipsa de se non sufficiat ad obligandum; hoc enim in dubium verti non potest, quia potestas non deest Summo Pontifici, et intentio ejus haec fuit, ut ex verbis ipsius legis satis ostenditur, et Pontificem Summum declarasse, idem Navarrus refert. Sed quod dubitatur, est, an sit ita recepta, ut efficaciter obliget. Quam quaestionem ait Navarrus esse de facto, ad quam jurisconsultus non respondet. Sed tria video hic quaeri posse. Primum, an haec lex in conscientia obliget reos occultos, praecipue ad exequendum in se has poenas, priusquam per sententiam declarentur. Et sic probabile censeo non obligare, sive quia ipsa in particulari non est ita recepta, sive ex principiis generalibus de lege poenali, de quibus alias. Secundum est, an iudices teneantur uti hac lege ad damnandos reos; et ita omnino affirmandum est, nam est justissima et recepta in exteriori foro, ut Navarrus fatetur. Tertium est, an rei per sententiam declarati teneantur in conscientia ad illas poenas. Et ita etiam affirmandum censeo, quia haec ad minimum est vis legis sic imponentis poenam, nec potest dici non recepta, cum iudices illam observent.

Alia suspensio ob vitium simoniae expenditur.

23. *Cap. ultim. de Simonia.* — *Simonia quid.* — Quartus casus est de vitio simoniae a clerico commisso, cui suspensio ipso jure annexa est. Quoniam vero simoniae vitium multiplex est juxta varias ejus materias, duo sunt praecipua capita distinguenda, propter quae haec censura imposita est. Unum est de simonia commissa in Ordinibus sacris; aliud de simonia circa beneficia Ecclesiastica. Circa primum tres personae sunt distinguendae, quae possunt simoniaca labe infici in Ordinum collatione, scilicet conferens per simoniam seu propter pecuniam; praesentans alterum ut ordinetur; et ipse qui ordinatur; de his enim omnibus fit mentio in cap. penult. de Simonia, et ibi omnes ipso facto suspenduntur, ut videbimus; de illis ergo sigillatim dicturi sumus. Nec vero nunc est a nobis explicandum, quando in hujusmodi ordinatione vitium simoniae committatur, id enim spectat ad materiam de simonia, sed supponendum est simoniam in hoc genere committi, quando ex pacto, et per modum emptionis et venditionis aliquis dat vel recipit pecuniam, vel aliquid pecunia aestimabile, ut Ordines conferat, vel recipiat. Haec enim est essentia hujus vitii simoniae, nam si aliquid ex consuetudine detur, vel eleemosynae, non committitur simonia, ut docet D. Thom., 2. 2, quaest. 100, art. 2, ad 4. Unde necessarium est, ut formale, vel virtuale pactum antecedit, et realis ordinatio subsequatur, quia haec suspensio non contrahitur nisi per actum exteriorem consummatum, ut saepe de his censuris in superioribus dictum est; et quantum ad praesentem casum spectat, magis in sequentibus explicabitur. Quanquam in hoc servandum est novum jus Concilii Tridentini, sess. 24, c. 4 de Reformat., ubi omni consuetudine revocata collatoribus Ordinum praecipit, nihil accipere quocumque praetextu, *sub poenis, (inquit) a jure statutis ipso facto incurrendis.* Sed non opinor violationem hujus decreti esse proprie simoniam, sed injustitiam, vel inobedientiam, ut in alio opere, Deo dante, dicemus, quare nec poena haec, de qua agimus, propterea incurretur, quia solum propter simoniae vitium fertur.

24. *De conferente Ordines per simoniam, quam suspensionem incurrat.* — *Resolutio.* — Circa personam ergo, quae Ordines confert per simoniam, dubium non est, quin propter tale peccatum aliquam suspensionem ipso

facto incurrat; quae vero et quanta sit illa suspensio, controversum est. Quidam aiunt sic conferentem manere suspensum a collatione omnium Ordinum, imo simpliciter ab officio et beneficio. Alii aiunt, tantum manere suspensum a collatione illius Ordinis, in quo conferendo simoniam commisit. Rursus aiunt quidam, illum manere perpetuo suspensum, donec cum illo dispensetur, alii, solum per triennium. Sed distinguere oportet propriam censuram suspensionis a censura excommunicationis, et a suspensione illa, quae veluti materialiter in excommunicatione includitur. Verum est enim propter hoc peccatum manere collatorem excommunicatum ipso facto juxta Extravag. 2 Pauli II de Simonia; unde fit ratione excommunicationis manere suspensum ab omni officio et beneficio, idque non ad definitum tempus, sed donec absolvatur a Romano Pontifice, vel alio habente ab illo facultatem, quia haec excommunicatio illi reservata est, de qua excommunicatione supra suo loco dictum est. Omissa ergo excommunicatione de propria suspensione dicendum est, hujusmodi collatorem manere ipso jure suspensum non tantum a collatione Ordinis, quem simoniace contulit, sed simpliciter a collatione Ordinum. Ita enim habetur in c. penult. de Simonia, ubi de suscipiente Ordines dicitur manere suspensum ab Ordine sic suscepto; de conferente vero dicitur, *manere suspensum a collatione Ordinum;* ergo evidenter intelligitur, non a collatione illius Ordinis tantum, sed omnium; praeter hoc vero non suspenditur ab alio officio, vel beneficio, neque ibi, neque alibi.

25. *Quamdiu duret suspensio haec in ordinante.* — De duratione vero illius suspensionis difficultas est, quia verba illius textus sic habent: *Ordinator a collatione, praesentator vero ab executione Ordinum per triennium, etc.,* ubi obscurum est, an illa particula, *per triennium,* cum utraque persona, vel solum cum proxima, quae praecessit, construenda sit; nam in uno sensu haec suspensio collatoris est absoluta et sine limitatione temporis, in alio vero est triennalis. Prior ergo sensus videtur verisimilis ex ipso contextu, quia determinatio solum determinat ea, quae proxime praecedunt. Sed oppositum verius est ex mente Glossae ibi, et interpretum; et patet ex ipso contextu, nam tota illa clausula suspensa est, et ideo determinatio illa additur tanquam communis utrique personae, scilicet conferenti, et praesentanti, nam de tertia